

POSTANOWIENIE

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Krzysztof Wiak (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi B. Sp. z o.o.

na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie V AGa (...)

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 20 stycznia 2021 r.

1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt V AGa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz B. Sp. z o.o. kwotę pieniężną 2 000 zł (dwa tysiące złotych);

3. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w (...) rozpoznanie sprawy o sygn. akt V AGa (...) w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt;

4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz B. Sp. z o.o. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

5. nakazuje zwrócić z kasy Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz B. Sp. z o.o. kwotę 200 zł (dwieście złotych) tytułem opłaty uiszczonej od skargi;

6. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Pismem z 19 października 2020 r. pełnomocnik B. Sp. z o.o. (dalej : Skarżący) wniósł do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie przez Sąd Apelacyjny w (...) prawa Skarżącego do rozpoznania sprawy o sygn. V AGa (...) bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarżący wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt V AGa (...) prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w (...);
2. nakazanie, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), Sądowi Apelacyjnemu w (...) przeprowadzenia rozprawy apelacyjnej w terminie do 14 dni od dnia zwrócenia przez Sąd Najwyższy akt do Sądu Apelacyjnego w (...) po rozpoznaniu niniejszej skargi;
3. zasądzenie, na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego kwoty 20.000,00 zł;
4. zasądzenie na rzecz Skarżącego kosztów procesu związanych z postępowaniem wywołanym wniesieniem niniejszej skargi, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący wskazał, że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 13 marca 2018 r. (XIV GC (...)) została wniesiona przez stronę przeciwną w dniu 16 kwietnia 2018 r. Skarżący złożył odpowiedź na apelację 25 czerwca 2018 r. Apelacja wraz z aktami sprawy została przekazana do Sądu Apelacyjnego w (...) 27 sierpnia 2018 r., natomiast akta wpłynęły do tego sądu 6 września 2018 r. Pismem z 15 września 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) na podstawie art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. poz. 1842, dalej: ustawa z dnia 2 marca 2020 r.)

uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne i skierował sprawę na posiedzenie niejawne, na co jednak strona przeciwna nie wyraziła zgody w piśmie z 18 września 2020 r. Skarżący stwierdził, że od dnia wpływu akt do Sądu Apelacyjnego w (...) do dnia wniesienia niniejszej skargi, Sąd ten nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. W uzasadnieniu Skarżący podniósł, że sprawa, której dotyczy skarga, nie należy do spraw zawiłych. Nie wymaga przesłuchania świadków ani przeprowadzenia oględzin. Brak jest w niej zagadnień prawnych, które dodatkowo angażowałyby sąd. Z tego względu, zdaniem Skarżącego czas na jej rozpoznanie nie powinien być aż tak długi. Co więcej, sprawa ma charakter gospodarczy, wobec czego oczekiwanie od ok. dwóch lat na jej rozpoznanie stanowi z punktu widzenia Skarżącego (będącego przedsiębiorcą, który uzyskał korzystne rozstrzygnięcie przed sądem I instancji) dodatkową stratę finansową. Wszelkie opóźnienia w tej kwestii działają bowiem na jego niekorzyść.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) (dalej jako: Uczestnik postępowania) w piśmie z 11 grudnia 2020 r. zgłosił swój udział w niniejszym postępowaniu i wniósł o oddalenie skargi na przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. akt V AGa (...), toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...). Uczestnik postępowania podniósł, że czas oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej wynikał w pierwszej kolejności z przejścia w stan spoczynku pierwotnie wyznaczonego sędziego sprawozdawcy (w dniu 3 lipca 2019 r.; przy czym pozostały skład orzekający został wyznaczony w dniu 29 listopada 2019 r.) i konieczności wyznaczenia nowego referenta (w dniu 28 lutego 2020 r.). Co więcej, pomimo tego, że 15 września 2020 r. skierowano do stron zawiadomienie o treści przepisu art. 15 zzs¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r., umożliwiając rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym, pozwany w piśmie z 21 września 2020 r. złożył wniosek o przeprowadzenie rozprawy. Uczestnik postępowania powołał się również na dużą ilość spraw wpływających do Wydziału V Sądu Apelacyjnego w (...), średnią długość czasu oczekiwania na wyznaczenie rozprawy, ograniczenia kadrowe (związane ze zmniejszeniem liczby sędziów orzekających oraz zachorowaniami i przymusową izolacją pracowników Wydziału w okresie epidemii COVID-19), jak również wprowadzenie stanu zagrożenia epidemicznego i stanu epidemii z powodu COVID-19. Uczestnik postępowania zwrócił ponadto uwagę, że zgodnie z

przepisem art. 15 z.zs ust. 11 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem, i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 568), zaprzestanie czynności przez sąd prowadzący postępowanie w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Zdaniem Uczestnika postępowania, skarga powinna zostać oddalona, gdyż nie został naruszony wymóg rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę na stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Powyższa ustawa nie określa jednakże terminu, po upływie którego możliwe jest stwierdzenie zaistnienia przewlekłości postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak, że stan taki będzie miał miejsce w przypadku beczynności sądu drugiej instancji w zakresie wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, przekraczającej 12 miesięcy (tak np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 2019 r., I NSP 4/18; z 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18). W niniejszej sprawie czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy przez Sąd Apelacyjny w (...) przekracza 2 lata. Długość tego okresu dowodzi zatem, że w sprawie z powództwa Skarżącego, prowadzonej przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt V AGa (...) nastąpiła przewlekłość postępowania.

Należy ponadto zaznaczyć, że nie wyłącza przewlekłości postępowania okoliczność wpływu dużej ilości spraw do Wydziału V Sądu Apelacyjnego w (...) przy ograniczonym składzie osobowym sędziów w nim orzekających. W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12). Duża ilość innych spraw, jak również ograniczona ilość sędziów mogących je rozpoznać, nie może bowiem wpływać negatywnie na sytuację strony, której przysługuje prawo do rozpoznania jej sprawy w rozsądnym terminie.

Nie stanowi również usprawiedliwienia przewlekłości postępowania okoliczność, że sędzia sprawozdawca, pierwotnie wyznaczony w sprawie, przeszedł w stan spoczynku. Jego wyznaczenie miało bowiem miejsce dopiero po upływie ok. 10 miesięcy od dnia wpływu akt do Sądu Apelacyjnego w (...), podczas gdy pozostałych członków składu orzekającego – po ok. 14 miesiącach. Już na tym etapie możliwe byłoby stwierdzenie przewlekłości zaskarżanego postępowania. Późniejsze przejście w stan spoczynku sędziego nie usprawiedliwia tak długiego czasu oczekiwania na podjęcie przez Sąd Apelacyjny w (...) stosownych czynności, mających na celu rozpoznanie sprawy.

Biorąc powyższe pod uwagę, za okoliczność usprawiedliwiającą brak wcześniejszej aktywności ze strony Sądu Apelacyjnego w (...) nie można również uznać wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii, oraz związanego z tym ustawowego zawieszenia biegu terminów procesowych. Jak słusznie wskazał Skarżący, przepis pozwalający na zawieszenie biegu terminów procesowych został uchylony ustawą z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. poz. 875). Oznacza to, że powyższe zawieszenie biegu terminu dotyczyło tylko okresu ok. 2 miesięcy i – uwzględniając całkowity czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej (zwłaszcza przed wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego – nie zmienia oceny zaistnienia przewlekłości zaskarżanego postępowania. Późniejsze okoliczności związane z chorobą i izolacją pracowników Wydziału, nawet przy hipotetycznym uznaniu ich za usprawiedliwiające opóźnienia w rozpoznawaniu poszczególnych spraw, nie mogą

odnosić się do sytuacji mającej miejsce przed ich zaistnieniem i wpływać ekskulpująco na uprzednio występującą już zwłokę.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy uznał za zasadne zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w (...) rozpoznania sprawy w terminie dwóch miesięcy od daty zwrotu akt.

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, stosownie do treści art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy miał obowiązek rozstrzygnąć wniosek Skarżącego o zasądzenie od Skarbu Państwa odpowiedniej sumy pieniężnej. Przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05). Wysokość przyznanej sumy pieniężnej powinna być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego. Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 kwietnia 2019 r., I NSP 9/19; z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Skarżący wnioskował o przyznanie mu sumy pieniężnej w kwocie 20.000 zł, jednakże nie uzasadnił prawidłowo, dlaczego domaga się zasądzenia należności w takiej wysokości, ograniczając się wyłącznie do samego żądania powyższej kwoty. Sąd Najwyższy wziął pod uwagę charakter sprawy oraz wielkość zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w (...), jak również to, że zasądzenie sumy pieniężnej nie ma na celu wyrównanie szkody powstałej na skutek przewlekłości postępowania. W ocenie Sądu Najwyższego kwota 2.000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Na podstawie przepisu art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania zwrócono opłatę od skargi.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. 2018, poz. 265).